

Výsledky voleb v Československu (mandáty ve společných zákonodárných sborech)

V této kapitole je uveden celkový přehled o složení voleného orgánu z hlediska počtu mandátů, získaných jednotlivými stranami. Jde jednak o tabulku s uvedením všech stran, které získaly alespoň jeden mandát, jednak o grafické znázornění struktury zvoleného orgánu. Podrobné výsledky voleb a přehledy o ziscích hlasů všech stran v územním členění uvádíme v dalších částech této publikace.

Volby 1920 – 1935

Právní úprava voleb do Poslanecké sněmovny Národního shromáždění určila, že území Československé republiky bude rozděleno na 22 (v r. 1920 na 23) volebních krajů a v každém z nich se poměrným způsobem rozdělí zákonem stanovený počet mandátů z celkového počtu 300. První volby v roce 1920 se nekonaly ve volebních krajích Těšín a Podkarpatská Rus, ve volebním kraji Moravská Ostrava se místo stanoveného počtu 14 volilo pouze 13 poslanců. V důsledku těchto opatření bylo rozděleno pouze 281 mandátů.

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR V LETECH 1920 - 1935

Tabulka 1 Stanovený počet mandátů podle volebních krajů a zemí

Volební kraj	Mandáty 1920		Mandáty 1925		Mandáty 1929		Mandáty 1935	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
1 Praha ¹⁾	45	15,0	24	8,0	24	8,0	24	8,0
2 Pardubice	11	3,7	11	3,7	11	3,7	11	3,7
3 Hradec Králové	12	4,0	12	4,0	12	4,0	12	4,0
4 Mladá Boleslav	17	5,7	17	5,7	17	5,7	17	5,7
5 Česká Lípa	13	4,3	13	4,3	13	4,3	13	4,3
6 Louny	17	5,7	17	5,7	17	5,7	17	5,7
7 Karlovy Vary	12	4,0	12	4,0	12	4,0	12	4,0
8 Plzeň	17	5,7	17	5,7	17	5,7	17	5,7
9 České Budějovice	13	4,3	13	4,3	13	4,3	13	4,3
10 Jihlava	9	3,0	9	3,0	9	3,0	9	3,0
11 Brno	16	5,3	17	5,7	17	5,7	17	5,7
12 Olomouc	17	5,7	17	5,7	17	5,7	17	5,7
13 Uherské Hradiště	8	2,7	8	2,7	8	2,7	8	2,7
14 Moravská Ostrava ²⁾	14	4,7	19	6,3	19	6,3	19	6,3
15 Trnava	9	3,0	9	3,0	9	3,0	9	3,0
16 Nové Zámky	11	3,7	11	3,7	11	3,7	11	3,7
17 Turčanský Svatý Martin	11	3,7	11	3,7	11	3,7	11	3,7
18 Báňská Bystřice	7	2,3	7	2,3	7	2,3	7	2,3
19 Liptovský Svatý Mikuláš	6	2,0	6	2,0	6	2,0	6	2,0
20 Košice	7	2,3	7	2,3	7	2,3	7	2,3
21 Prešov	10	3,3	10	3,3	10	3,3	10	3,3
22 Těšín ^{3), 4)}	9	3,0	-	-	-	-	-	-
23 Užhorod ^{3), 5)}	9	3,0	9	3,0	9	3,0	9	3,0
Celkem ČSR	300 ⁶⁾	100,0	300	100,0	300	100,0	300	100,0
<i>v tom:</i>								
Čechy	157	52,3	160	53,3	160	53,3	160	53,3
Morava a Slezsko	73	24,3	70	23,3	70	23,3	70	23,3
Slovensko	61	20,3	61	20,3	61	20,3	61	20,3
Podkarpatská Rus	9	3,0	9	3,0	9	3,0	9	3,0

Poznámky:

¹⁾ od roku 1925 se volební kraj č. 1 Praha dělil na dvě části, v každé z nich se rozdělovalo 24 mandátů

²⁾ v roce 1920 se podle ustanovení volebního zákona volilo pouze 13 poslanců

³⁾ v roce 1920 se volby ve volebních krajích 22 a 23 nekonaly

⁴⁾ od voleb v r. 1925 součást volebního kraje 14

⁵⁾ od voleb v r. 1925 volební kraj č. 22

⁶⁾ Skutečný počet poslanců zvolených v prvních volbách v r. 1920 činil 281

Spektrum politických stran a volebních uskupení (dále jen „strana“), které se o tyto mandáty ucházely, bylo velmi pestré. Politický vývoj od jedné voleb k druhým byl provázen jak mnohým slučováním stran, tak i vznikem nových stran, zejména těch s národnostně zaměřeným politickým programem. Pro vstup strany do prvního skrutiniu, v němž se rozděloval určený počet mandátů na úrovni volebního kraje, neexistovalo žádné kvórum. Pro přepočítání hlasů na mandáty v prvním skrutiniu byla používána metoda Hareova, zbylé mandáty se rozdělovaly ve druhém a třetím skrutiniu na úrovni celé republiky. Ve druhém skrutiniu byla pro výpočet volebního čísla použita metoda Hagenbach-Bischoffova, ve třetím skrutiniu se zbylé mandáty přidělovaly stranám podle nejvyšších zbytků hlasů. Volič neměl možnost ovlivnit volbu konkrétního kandidáta na hlasovacím lístku vybrané strany, neexistoval systém přednostního hlasování.

Rok voleb	Kandidovalo stran	Mandát získalo stran
1920	23	16
1925	28	14
1929	19	16
1935	16	15

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1920

Tabulka 2 Mandáty podle stran ¹⁾ - 1920

Zkrácený název strany	Počet mandátů	
	abs.	v %
Čsl. soc. dem. str. dělnická	74	26,3
Čsl. str. lidová	33	11,7
Deutsche Soc. Dem. Arb. Partei	31	11,0
Rep. str. zem. a malorol. lidu	28	10,0
Čsl. str. socialist.(nár.soc.)	24	8,5
Čsl. národní demokracie	19	6,8
Deutsche Wahlgemeinschaft 1920	15	5,3
Hlinkova slovenská ľudová str.	12	4,3
Bund der Landwirte	11	3,9
D. Christsozial Volkspartei	10	3,6
Čsl. živnost. obchod. strana	6	2,1
Maď.-něm. křesť.-sociál. str.	5	1,8
Deutsche Dem. Frei. Partei	5	1,8
Maďar.-němec. soc. dem. str.	4	1,4
Soc.str.čsl.lidu pracujících	3	1,1
Maď. zemská str. zeměd.+malor.	1	0,4
Celkem	281	100,0

Poznámka: ¹⁾ Volby v tomto termínu neproběhly na území Těšínska a na Podkarpatské Rusi, ve volebním kraji Moravská Ostrava se rozdělovalo o 1 mandát méně

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1925

Tabulka 3 Mandáty podle stran - 1925

Zkrácený název strany	Počet mandátů	
	abs.	v %
Rep. str. zem. a malorol. lidu	45	15,0
Komunistická str. Českosloven.	41	13,7
Čsl. str. lidová	31	10,3
Čsl. soc. dem. str. dělnická	29	9,7
Čsl. str. socialist.(nár.soc.)	28	9,3
Bund der Landwirte	24	8,0
Hlinkova slovenská ľudová str.	23	7,7
Deutsche Soc. Dem. Arb. Partei	17	5,7
Čsl. národní demokracie	13	4,3
Čsl. živnost. obchod. strana	13	4,3
D. Christsozial Volkspartei	13	4,3
Deutsche National Partei	10	3,3
Deutsch. Nat. Soz. Arb. Partei	7	2,3
Maď.-něm. křesť.-sociál. str.	4	1,3
Pol. Zw. Lud. Rob.	1	0,3
Autonomní zemědělský sojuz	1	0,3
Celkem	300	100,0

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1929

Tabulka 4 Mandáty podle stran - 1929

Zkrácený název strany	Počet mandátů	
	abs.	v %
Rep. str. zem. a malorol. lidu	46	15,3
Čsl. soc. dem. str. dělnická	39	13,0
Čsl. str. socialist.(nár.soc.)	32	10,7
Komunistická str. Českosloven.	30	10,0
Čsl. str. lidová	25	8,3
Deutsche Soc. Dem. Arb. Partei	21	7,0
Hlinkova slovenská ľudová str.	19	6,3
Čsl. národní demokracie	15	5,0
D. Christsozial Volkspartei	14	4,7
Čsl. živnost. obchod. strana	12	4,0
Deutsch. Nat. Soz. Arb. Partei	8	2,7
Deutsche National Partei	7	2,3
Deutsche Wahlgemeinschaft 1929	21	7,0
Koal. polských a židov. stran	4	1,3
Maď.-něm. křesť.-sociál. str.	4	1,3
Liga proti vázaným kand. list.	3	1,0
Celkem	300	100,0

VOLBY DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1935

Tabulka 5 Mandáty podle stran - 1935

Zkrácený název strany	Počet mandátů	
	abs.	v %
Rep. str. zem. a malorol. lidu	45	15,0
Sudetoněmecká strana (Henlein)	44	14,7
Čsl. soc. dem. str. dělnická	38	12,7
Komunistická str. Českosloven.	30	10,0
Čsl. str. socialist.(nár.soc.)	28	9,3
Čsl. str. lidová	22	7,3
Autonomistický blok	22	7,3
Národní sjednocení (Kramář)	17	5,7
Čsl. živnost. obchod. strana	17	5,7
Deutsche Soc. Dem. Arb. Partei	11	3,7
D. Christsozial Volkspartei	6	2,0
Národní obec fašistická	6	2,0
Bund der Landwirte	5	1,7
Kraj.kř.soc.maď.nár.s.+Wahlbl.	5	1,7
Maď.-něm. křesť.-sociál. str.	4	1,3
Celkem	300	100,0

Do následujícího grafu struktury zvoleného orgánu jsme, v zájmu přehlednosti a zdůraznění vývoje v zisku mandátů stranami mezi jednotlivými volbami, vybrali strany podle zásady:

- pokud strana kandidovala ve všech volbách, a to pod svým názvem nebo alespoň jako součást nějakého volebního seskupení,
- pokud strana sice nekandidovala ve všech volbách, ale vznikla až po roce 1920 a ve volbách dosáhla velmi výrazného podílu na mandátech (KSČ 1925 – 1935, SDP 1935),
- zisky stran neuvedených jmenovitě jsou shrnovány a prezentovány společně pod označením „ostatní“.

V „ostatních“ jsou zahrnuty zisky mandátů těchto stran:

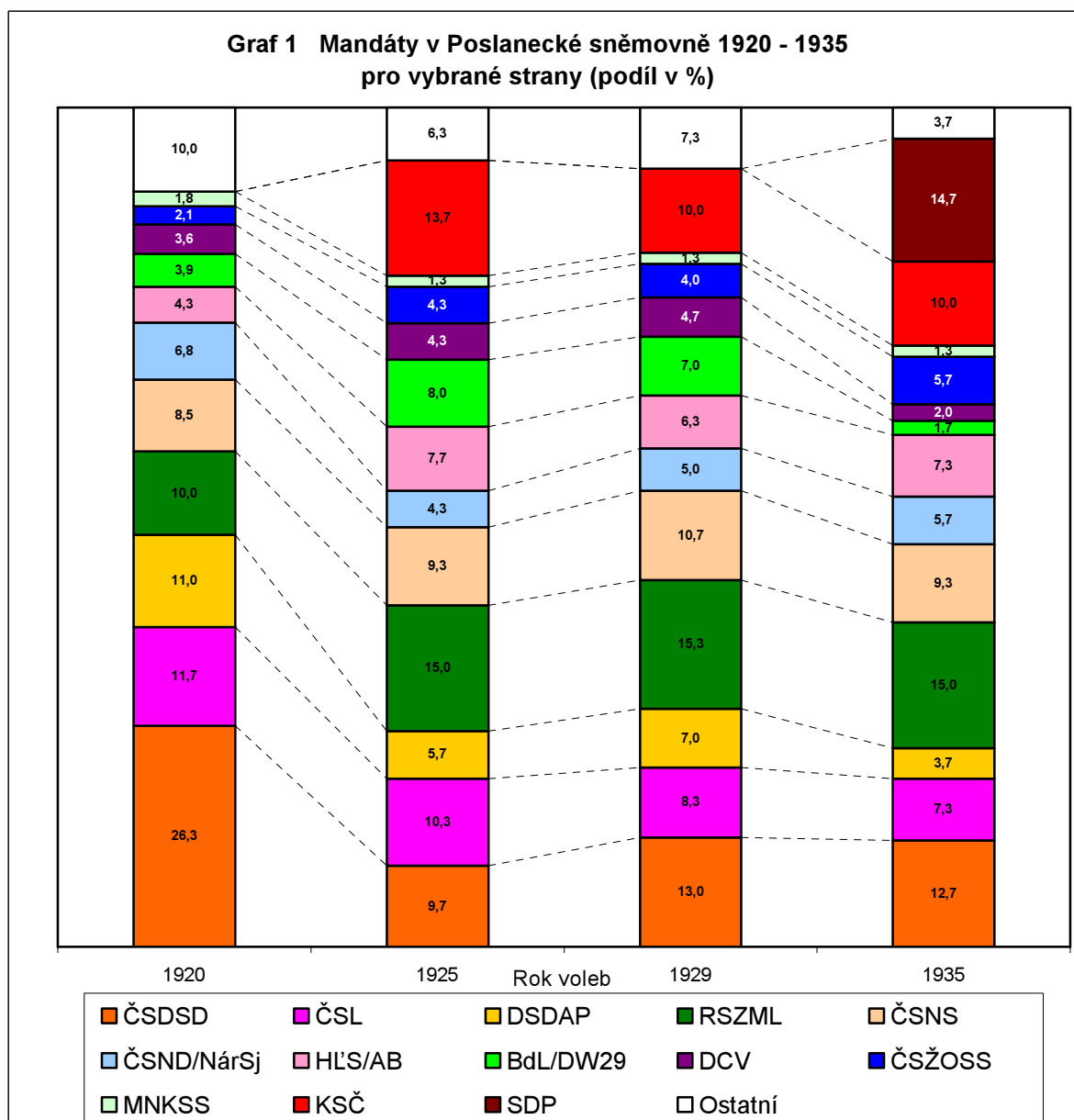
v roce 1920: Deutsche Wahlgemeinschaft 1920
 Deutsche Dem. Frei. Partei
 Maďar.-němec. soc. dem. str.
 Soc.str.čsl.lidu pracujícího
 Maď.zemská str.zeměd'.+malor.

v roce 1925: Deutsch. Nat. Soz. Arb. Partei
 Deutsche National Partei
 Pol. Zw. Lud. Rob.
 Autonomní zemědělský sojuz

v roce 1929: Deutsch. Nat. Soz. Arb. Partei
 Deutsche National Partei
 Koal. polských a židov. stran
 Liga proti vázaným kand. list.

v roce 1935: Národní obec fašistická
 Kraj.kř.soc.maď.nár.s.+Wahlbl.

Strany jsou v grafu uvedeny v pořadí podle zisku mandátů v prvních volbách v roce 1920.

Doplňující informace k obsahu grafu:

- Výsledky strany ČSND – Čsl. národní demokracie ve volbách 1920 – 1929 jsou v roce 1935 doplněny výsledky strany NárSj – Národní sjednocení (Kramář)
- Výsledky strany BdL – Bund der Landwirte ve volbách 1920, 1925 a 1935 jsou v roce 1929 nahrazeny výsledky seskupení DW29 – Deutsche Wahlgemeinschaft 1929, jehož součástí strana byla
- Výsledky strany HĽS – Hlinkova slovenská ľudová str. ve volbách 1920 – 1929 jsou v roce 1935 doplněny výsledky seskupení Autonomistický blok, jehož součástí strana byla.

Volby 1946

Právní úprava voleb do Ústavodárného národního shromáždění určila, že 300 mandátů ve voleném orgánu se bude přidělovat v rámci zemí republiky na základě počtů osob, zapsaných v seznamech voličů ke dni 7. května 1946 (volby se konaly 26. května 1946) takto: - země Česká 150 mandátů
- země Moravskoslezská 81 mandátů
- Slovensko 69 mandátů

VOLBY DO ÚSTAVODÁRNÉHO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR V ROCE 1946

Tabulka 6 Stanovení počtu krajských mandátů

Volební kraj , země	Osoby v seznamech a státní mandát. číslo	Určený počet mandátů pro země	Platné hlasy pro strany celkem (bez prázdných lístků)	Zemské mandátové číslo	Počet krajských mandátů
1 Hlavní město Praha	717 353		661 901		28
2 Kladno	255 876		239 299		10
3 Mladá Boleslav	224 963		212 551		9
4 Praha - venkov - jih	328 182		308 825		13
5 Plzeň	381 373		356 281		15
6 Karlovy Vary	81 914		83 937		4
7 Ústí nad Labem	258 397		243 169		10
8 Liberec	222 379		206 280		9
9 Hradec Králové	333 386		313 835		13
10 Pardubice	278 841		262 197		11
11 Havlíčkův Brod	233 852		216 217		9
12 Tábor	198 342		183 436		8
13 České Budějovice	284 973		265 382		11
Čechy celkem	3 799 831	150	3 553 310	23 688	150
14 Jihlava	231 597		217 317		9
15 Brno	543 743		514 389		22
16 Olomouc	416 037		396 011		16
17 Zlín	307 221		278 490		12
18 Moravská Ostrava	430 464		396 680		17
19 Opava	122 418		115 027		5
Morava a Slezsko celkem	2 051 480	81	1 917 914	23 677	81
20 Bratislava	234 993		218 466		9
21 Trnava	208 667		188 891		8
22 Trenčín	183 252		161 873		7
23 Nitra	170 561		157 157		7
24 Žilina	170 192		150 297		6
25 Liptovský Sv. Mikuláš	197 050		179 880		8
26 Banská Bystrica	214 253		196 342		9
27 Prešov	151 845		140 750		6
28 Košice	214 823		205 836		9
Slovensko celkem	1 745 636	69	1 599 492	23 181	69
Celkem ČSR	7 596 947	300	x	x	300
Státní mandátové číslo	25 323				

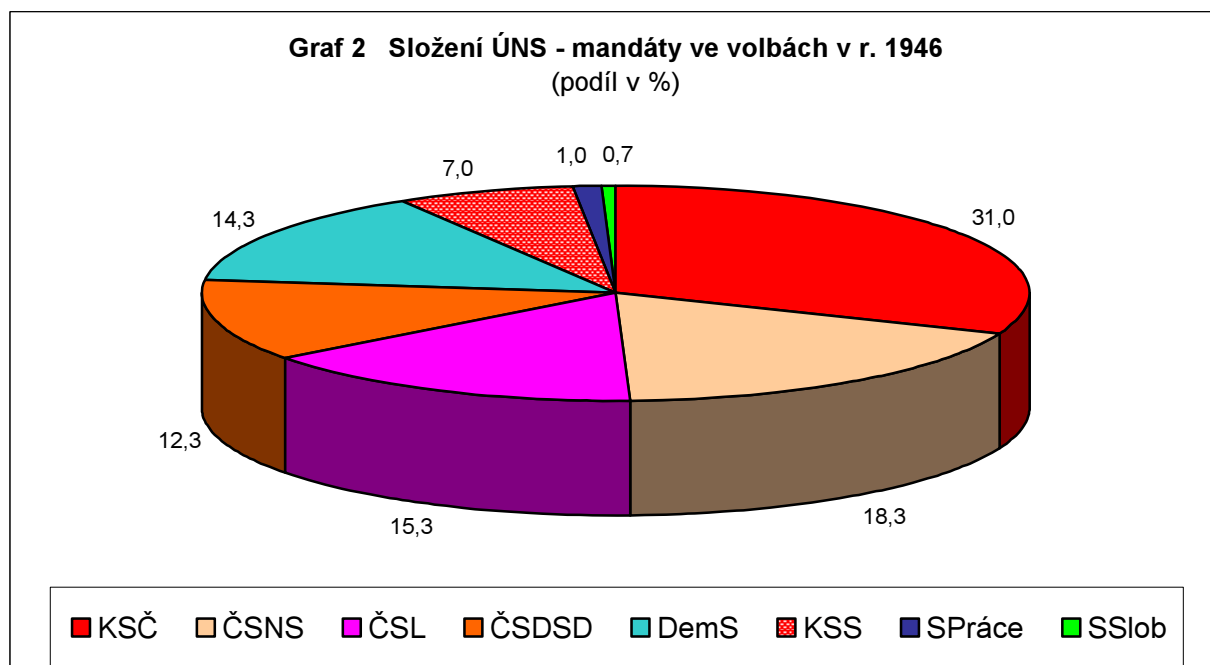
Území Československé republiky bylo pro volby rozděleno na 28 volebních krajů a v každém z nich se poměrným způsobem přiděloval počet mandátů na základě celkového počtu tam odevzdaných platných hlasů. Pro výpočet počtu krajských mandátů bylo použito tzv. zemské mandátové číslo, pro něž byl základem celkový počet platných hlasů pro strany (bez prázdných lístků) za všechny volební kraje dané země.

Počet stran, které se o tyto mandáty ucházely, a jejich politická orientace byly diametrálně odlišné od stavu ve volbách v období I. republiky. Volební zákon stanovil, že kandidátní listiny mohou podávat pouze ty politické strany, které vykonávaly činnost ke dni 30. dubna 1946. To byly 4 strany v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (dále jen „České země“) a rovněž 4 strany na území Slovenska – viz tabulka s rozdělením mandátů.

VOLBY DO ÚSTAVODÁRNÉHO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1946

Tabulka 7 Získané mandáty pro strany

Země, zkrácený název strany	Počet mandátů	Podíl z ÚNS celkem (v %)	Podíl za země celkem (v %)
České země	231	77,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>			
Komunistická str. Českosloven.	93	31,0	40,3
Čsl. str. socialist.(nár.soc.)	55	18,3	23,8
Čsl. str. lidová	46	15,3	19,9
Čsl. soc. dem. str. dělnická	37	12,3	16,0
Slovensko	69	23,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>			
Demokratická strana	43	14,3	62,3
Komunistická str. Slovenska	21	7,0	30,4
Strana slobody	3	1,0	4,3
Strana práce	2	0,7	2,9
Celkem ÚNS ČSR	300	100,0	x

Pro vstup strany do prvního skrutinia, v němž se rozděloval určený počet mandátů na úrovni volebního kraje, neexistovalo žádné kvórum. Pro přepočítání hlasů na mandáty v prvním skrutiniu byla používána metoda Hareova, zbylé mandáty se rozdělovaly ve druhém a třetím skrutiniu na úrovni celé republiky. Ve druhém skrutiniu byla pro výpočet volebního čísla použita metoda Hagenbach-Bischoffova, ve třetím skrutiniu se zbylé mandáty přidělovaly stranám podle nejvyšších zbytků hlasů. Volič neměl možnost ovlivnit volbu konkrétního kandidáta na hlasovacím lístku vybrané strany, neexistoval systém přednostního hlasování.

Volby 1948

Právní úprava voleb do Národního shromáždění v roce 1948 převzala řadu technicko-organizačních ustanovení ze zákona platného pro volby do ÚNS v roce 1946. Zejména určila, že 300 mandátů se bude přidělovat v rámci dvou skupin volebních krajů, nazývaných zde volebními oblastmi. Ty byly totožné s Českými zeměmi na straně jedné a se Slovenskem na straně druhé. Volebním oblastem byl přidělen počet mandátů na základě počtů osob, zapsaných před volbami podle zprávy Ministerstva vnitra v seznamech voličů (volby se konaly 30. května 1948) takto: - volební oblast 1 (Čechy, Morava a Slezsko) 229 mandátů
- volební oblast 2 (Slovensko) 71 mandát.

VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR V ROCE 1948

Tabulka 8 Stanovení počtu krajských mandátů

Volební kraj, oblast	Osoby v seznamech a státní mandát. číslo	Určený počet mandátů pro oblast	Platné hlasy pro KL NF celkem (bez prázdných lístků)	Oblastní mandátové číslo	Počet krajských mandátů
1 Hlavní město Praha	725 444		584 897		27
2 Kladno	248 329		232 533		11
3 Mladá Boleslav	216 676		176 277		8
4 Praha - venkov - jih	326 083		281 253		13
5 Plzeň	382 323		299 313		14
6 Karlovy Vary	160 720		145 136		7
7 Ústí nad Labem	323 546		281 044		13
8 Liberec	261 663		217 823		10
9 Hradec Králové	338 626		250 052		12
10 Pardubice	272 480		188 351		9
11 Havlíčkův Brod	224 404		174 740		8
12 Tábor	189 594		143 267		7
13 České Budějovice	286 012		240 995		11
14 Jihlava	231 032		193 538		9
15 Brno	556 177		464 694		21
16 Olomouc	429 835		339 073		16
17 Zlín	301 028		224 308		10
18 Moravská Ostrava	455 555		357 556		17
19 Opava	162 709		126 048		6
Volební oblast 1 celkem	6 092 236	229	4 920 898	21 488	229
20 Bratislava	306 761		246 399		12
21 Trnava	207 822		150 306		7
22 Trenčín	185 447		140 762		7
23 Nitra	202 889		176 382		8
24 Žilina	173 414		118 039		5
25 Liptovský Sv. Mikuláš	206 307		152 056		7
26 Banská Bystrica	230 155		185 480		9
27 Prešov	148 694		124 889		6
28 Košice	244 310		209 523		10
Volební oblast 2 celkem	1 905 799	71	1 503 836	21 180	71
Celkem ČSR	7 998 035	300	x	x	300
Státní mandátové číslo	26 660				

Území Československé republiky bylo pro volby rozděleno na 28 volebních krajů. V každém z nich se poměrným způsobem rozděloval počet mandátů, připadající volebnímu kraji na základě celkového počtu tam odevzdaných platných hlasů. Pro výpočet počtu krajských mandátů bylo použito oblastní mandátové číslo, pro něž byl základem celkový počet platných hlasů pro strany (bez prázdných lístků) za všechny volební kraje dané volební oblasti.

Volební zákon z dubna roku 1948 definoval pro podávání kandidátních listin pojem „volební skupina“, čímž se rozuměly politické strany vyvíjející činnost v den vypsání volby (tj. nejpozději 28. den přede dnem volby) ve volební oblasti, dále sdružení politických stran nebo skupiny voličů. Kandidátní listina mohla být příslušným krajským volebním výborem uznána za platnou pouze tehdy, byla-li opatřena ověřenými podpisy nejméně 1000 voličů, zapsaných v seznamech v rámci daného volebního kraje.

Voleb se zúčastnila pouze jedna volební skupina, Národní fronta, která podala kandidátní listiny ve všech volebních krajích v obou volebních oblastech. Následující tabulka, vytvořená na základě jmenného rejstříku poslanců, který je zveřejněn v digitálním archivu Poslanecké sněmovny, podává přehled o složení zvoleného Národního shromáždění z hlediska politické příslušnosti kandidátů na kandidátních listinách Národní fronty.

VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR
V ROCE 1948

Tabulka 9 Politická příslušnost zvolených poslanců

Volební oblast, politická příslušnost	Počet poslanců	Podíl z NS celkem (v %)	Podíl za oblast celkem (v %)
Volební oblast 1 (Čechy, Morava, Slezsko) celkem	229	76,3	100,0
<i>v tom polit. příslušnost ke straně:</i>			
Komunistická str. Českosloven.	160	53,3	69,9
Československá str. socialistická	23	7,7	10,0
Československá str. lidová	23	7,7	10,0
Sociální demokracie	23	7,7	10,0
Volební oblast 2 (Slovensko) celkem	71	23,7	100,0
<i>v tom polit. příslušnost ke straně:</i>			
Komunistická str. Slovenska	54	18,0	76,1
Strana Slovenské obrody	12	4,0	16,9
Strana slobody	4	1,3	5,6
Mimo strany	1	0,3	1,4
Celkem NS	300	100,0	x

Pro vstup strany do prvního skrutinia, v němž se rozděloval určený počet mandátů na úrovni volebního kraje, neexistovalo žádné kvórum. Pro přepočítání hlasů na mandáty v prvním skrutiniu bylo volebním zákonem sice určeno použití metody Hareovy, ovšem pokud ve volebním kraji kandidovala pouze jedna volební skupina, bylo jí přímo přiznáno alespoň 80 % mandátů, náležejících danému volebnímu kraji. Zároveň platilo, že nejméně 2 a nejvíce 4 mandáty v tomto volebním kraji budou vyhrazeny k rozdělení kandidátům volební skupiny ve druhém skrutiniu.

Druhé skrutinium probíhalo na úrovni celé republiky podle nově sestavených kandidátních listin. Především byly volební skupině přiděleny všechny mandáty, zbývající pro ni ve volebním kraji, kde byla podána pouze jedna kandidátní listina. Pro volební kraje ostatní byla předepsána aplikace metody Hagenbach-Bischoffovy, případně i postup přidělování zbylých mandátů podle nejvyšších zbytků hlasů. Volič neměl možnost ovlivnit volbu konkrétního kandidáta na hlasovacím lístku, neexistoval systém přednostního hlasování.

Volby 1954 - 1986

Výsledky voleb do Národního shromáždění ČSR v letech 1954 až 1964 a později do Federálního shromáždění ČSSR i do České národní rady a Slovenské národní rady v letech 1971 až 1986, neumožňují v důsledku právní úpravy, jejíž základy byly položeny novým ústavním zákonem a zákonem o volbách do NS v květnu roku 1954, podat jinou statistickou informaci než tu, která je obsažena v následující tabulce:

VOLBY DO NÁRODNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSR, FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSSR,
ČESKÉ NÁRODNÍ RADY A SLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY V LETECH 1954 - 1986

Tabulka 10 Účast ve volbách v letech 1954 - 1986

Rok voleb	NS ČSR/FS ČSSR			ČNR			SNR		
	voliči v seznamech	účast		voliči v seznamech	účast		voliči v seznamech	účast	
		abs.	v %		abs.	v %		abs.	v %
1954	8 783 816	8 711 718	99,2	x	x	x	.	.	.
1960	9 115 013	9 085 432	99,7	x	x	x	.	.	.
1964	9 487 296	9 432 147	99,4	x	x	x	.	.	.
1971	10 253 796	10 197 234	99,5	7 250 648	7 207 961	99,4	3 002 948	2 989 273	99,5
1976	10 649 261	10 617 152	99,7	7 418 482	7 392 467	99,7	3 230 779	3 224 685	99,8
1981	10 789 574	10 736 312	99,5	7 372 132	7 327 157	99,4	3 376 672	3 368 386	99,8
1986	10 950 675	10 884 947	99,4	7 404 516	7 350 347	99,2	3 499 301	3 490 785	99,8

Volby 1990

Po změně společenského systému na konci roku 1989 byl pro první volby do společného zákonodárského orgánu České a Slovenské Federativní Republiky – Federálního shromáždění – vydán v únoru r. 1990 zcela nový volební zákon. Kromě toho bylo vydáno zákonné opatření předsednictva FS, které určovalo rozdělení počtu mandátů v obou sněmovnách. Tím bylo na základě počtu obyvatel k 1. lednu 1990 stanoveno, že 150 mandátů ve Sněmovně lidu bylo rozděleno na 101 mandát v rámci volebních krajů na území České republiky a 49 mandátů v rámci volebních krajů na území Slovenské republiky. Dále platilo, že 150 mandátů ve Sněmovně národů bude přidělováno v rámci volebních krajů tak, že v každé z republik bude rozděleno 75 mandátů.

Volebních krajů bylo 12 (8 v ČR a 4 ve SR) a shodovaly se s územním členěním státu. Počet mandátů pro volební kraje byl určován na základě celkového počtu platných hlasů, odevzdaných ve volebním kraji pro všechny strany.

VOLBY DO FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSFR V ROCE 1990

Tabulka 11 Stanovení počtu krajských mandátů ve SL a SN

Volební kraj, republika	Sněmovna lidu		Sněmovna národů	
	celkový počet platných hlasů	počet krajských mandátů	celkový počet platných hlasů	počet krajských mandátů
1 Hlavní město Praha	866 420	12	864 001	9
2 Středočeský	802 457	11	801 114	8
3 Jihočeský	507 420	7	506 666	5
4 Západočeský	635 343	9	633 405	7
5 Severočeský	802 937	11	801 807	8
6 Východočeský	871 943	12	870 708	9
7 Jihomoravský	1 434 581	20	1 432 525	15
8 Severomoravský	1 324 349	19	1 321 899	14
ČR celkem	7 245 450	101	7 232 125	75
9 Bratislava	291 020	4	290 401	6
10 Západoslovenský	1 130 783	16	1 129 334	25
11 Středoslovenský	1 040 598	15	1 037 154	23
12 Východoslovenský	930 645	14	929 266	21
SR celkem	3 393 046	49	3 386 155	75
Určený počet mandátů:				
ČR		101		75
SR		49		75
Republikové mandátové číslo:				
ČR		71 737		96 428
SR		69 246		45 149

Voleb se zúčastnilo celkem 22 různých stran (politické strany, politická hnutí a jejich koalice). Některé z nich nepředložily kandidátní listiny ve všech volebních krajích nebo kandidovaly jen do některé ze sněmoven, některé kandidovaly jen v ČR nebo jen ve SR. Celkem se tak na území ČR o mandáty ucházelo 16 stran a na území SR 17 stran.

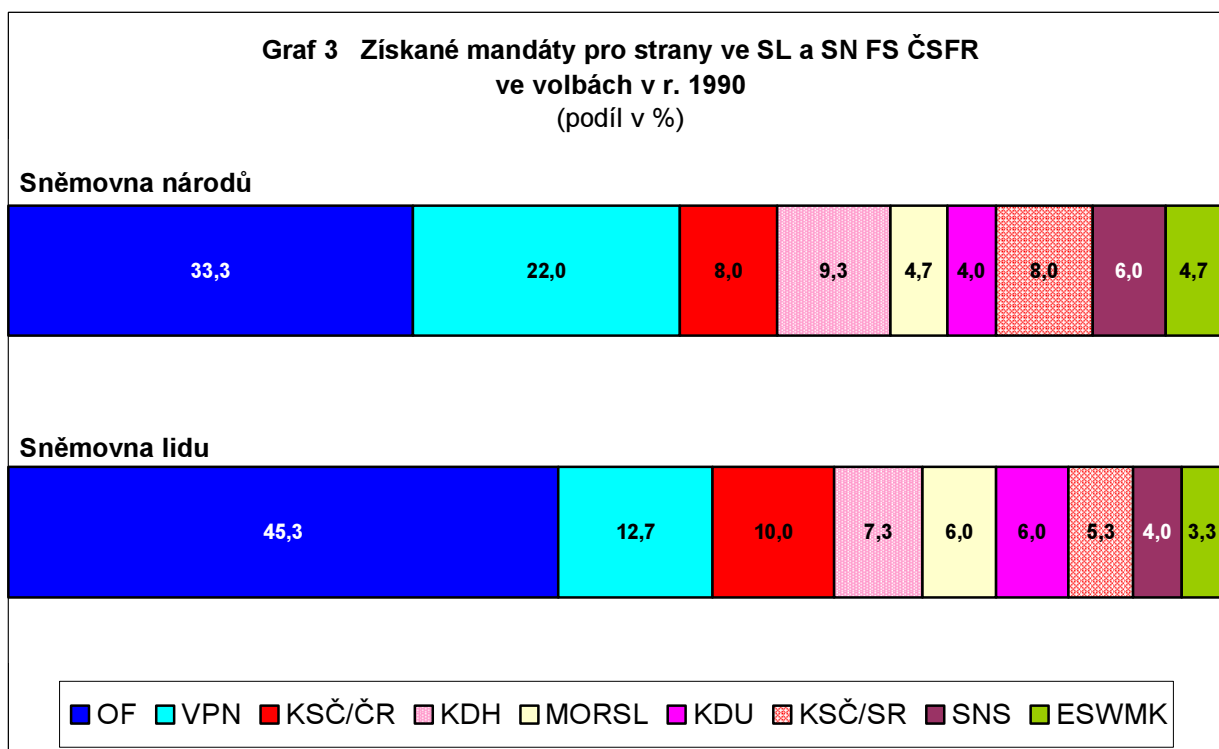
Pro vstup strany do prvního skrutinia bylo stanoveno kvórum, představující podmínku zisku alespoň 5 % hlasů v rámci republiky (ČR nebo SR) bez ohledu na druh kandidátní listiny (politická strana, politické hnutí, jejich koalice).

VOLBY DO FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSFR
V ROCE 1990

Tabulka 12 Získané mandáty pro jednotlivé strany

Republika, zkrácený název strany	Sněmovna lidu			Sněmovna národů		
	počet mandátů	v % ze SL celkem	v % v rámci republiky	počet mandátů	v % ze SN celkem	v % v rámci republiky
Česká republika celkem	101	67,3	100,0	75	50,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>						
Občanské fórum	68	45,3	67,3	50	33,3	66,7
Komunistická strana Českoslov.	15	10,0	14,9	12	8,0	16,0
Hnutí za sam.dem.-Sp.Mor.a Sl.	9	6,0	8,9	7	4,7	9,3
Křesťanská a demokratická unie	9	6,0	8,9	6	4,0	8,0
Slovenská republika celkem	49	32,7	100,0	75	50,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>						
Verejnosť proti násiliu	19	12,7	38,8	33	22,0	44,0
Komunistická strana Českoslov.	8	5,3	16,3	12	8,0	16,0
Soužití a maď.kr.-dem.hnutie	5	3,3	10,2	7	4,7	9,3
Slovenská národná strana	6	4,0	12,2	9	6,0	12,0
Kresťansko-demokratické hnutie	11	7,3	22,4	14	9,3	18,7
Sněmovna celkem	150	100,0	x	150	100,0	x

Pro přepočítání hlasů na mandáty v prvním skrutiniu v rámci volebních krajů byla použita metoda Hagenbach-Bischoffova. K platným hlasům pro strany, které nepostoupily do prvního skrutinia, se nadále nepřihlíželo. V prvním skrutiniu nerozdělené mandáty se rozdělily ve druhém skrutiniu na úrovni celé republiky rovněž s využitím metody Hagenbach-Bischoffovy a zbylé mandáty se přidělovaly stranám podle nejvyšších zbytků hlasů. Volič měl možnost ovlivnit volbu konkrétního kandidáta na hlasovacím lístku vybrané strany udělením přednostního hlasu až pro čtyři jím preferované kandidáty.

Volby 1992

Druhé volby do FS se konaly podle téhož zákona jako volby v roce 1990. Pouze zákonné opatření předsednictva FS určilo na základě počtu obyvatel k 1. lednu 1992 nové rozdělení mandátů ve SL: v rámci volebních krajů na území ČR bylo rozdělováno 99 mandátů a v rámci volebních krajů na území SR 51 mandátů. Ve SN bylo nadále v každé z republik rozdělováno 75 mandátů.

Volebních krajů bylo 12 (8 v ČR a 4 ve SR) a shodovaly se s územním členěním státu. Počet mandátů pro volební kraje byl určován na základě celkového počtu platných hlasů, odevzdaných ve volebním kraji pro všechny strany.

Oproti roku 1990 výrazně vzrostl počet stran ve volbách (politické strany, politická hnutí a jejich koalice), celkem se jich voleb zúčastnilo 40. Stejně jako v roce 1990 však některé z nich nepředložily kandidátní listiny ve všech volebních krajích nebo kandidovaly jen do některé ze sněmoven, některé kandidovaly jen v ČR nebo jen ve SR. Celkem se tak na území ČR o mandáty ucházelo 21 stran a na území SR 22 stran.

Pro vstup strany do skrutinia bylo stanoveno kvórum, představující podmínku zisku alespoň 5 % hlasů v rámci republiky (ČR nebo SR) pro politické strany a politická hnutí, alespoň 7 % hlasů pro dvou a tříčlenné koalice a alespoň 10 % hlasů pro čtyř a vícečlenné koalice.

VOLBY DO FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSFR V ROCE 1992

Tabulka 13 Stanovení počtu krajských mandátů ve SL a SN

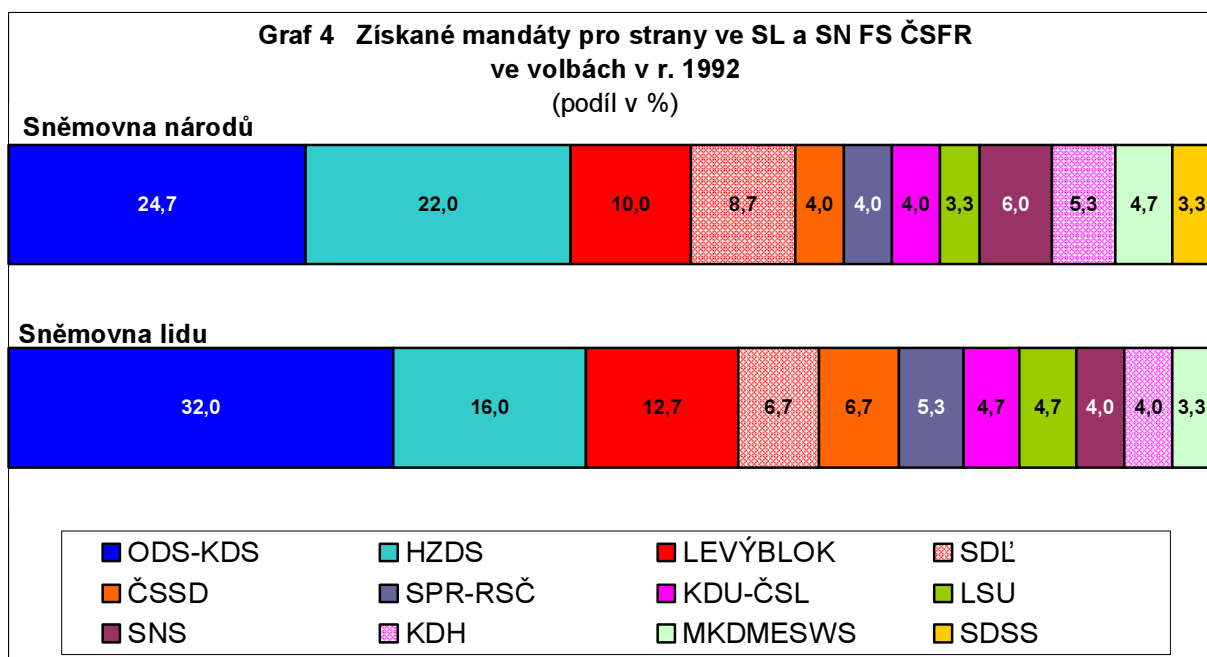
Volební kraj, republika	Sněmovna lidu		Sněmovna národů	
	celkový počet platných hlasů	počet krajských mandátů	celkový počet platných hlasů	počet krajských mandátů
1 Hlavní město Praha	769 263	12	768 652	9
2 Středočeský	727 001	11	726 444	9
3 Jihočeský	457 324	7	456 824	5
4 Západočeský	539 920	8	539 340	6
5 Severočeský	686 047	11	685 392	8
6 Východočeský	809 814	12	809 101	9
7 Jihomoravský	1 321 305	20	1 320 155	15
8 Severomoravský	1 181 788	18	1 179 831	14
ČR celkem	6 492 462	99	6 485 739	75
9 Bratislava	256 344	4	256 170	6
10 Západoslovenský	1 028 876	17	1 028 321	25
11 Středoslovenský	955 374	16	954 650	23
12 Východoslovenský	850 380	14	849 285	21
SR celkem	3 090 974	51	3 088 426	75
Určený počet mandátů:				
ČR		99		75
SR		51		75
Republikové mandátové číslo:				
ČR		65 580		86 477
SR		60 607		41 179

Pro přepočítání hlasů na mandáty v prvním skrutiniu v rámci volebních krajů byla použita metoda Hagenbach-Bischoffova, k platným hlasům pro strany, které nepostoupily do prvního skrutinia, se nadále nepřihlíželo. V prvním skrutiniu nerozdělené mandáty se rozdělovaly ve druhém skrutiniu na úrovni celé republiky rovněž s využitím metody Hagenbach-Bischoffovy a zbylé mandáty se přidělovaly stranám podle nejvyšších zbytků hlasů. Volič měl možnost ovlivnit volbu konkrétního kandidáta na hlasovacím lístku vybrané strany udělením přednostního hlasu až pro čtyři jím preferované kandidáty.

VOLBY DO FEDERÁLNÍHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSFR
V ROCE 1992

Tabulka 14 Získané mandáty pro jednotlivé strany

Republika, zkrácený název strany	Sněmovna lidu			Sněmovna národů		
	počet mandátů	v % ze SL celkem	v % v rámci republiky	počet mandátů	v % ze SN celkem	v % v rámci republiky
Česká republika celkem	99	66,0	100,0	75	50,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>						
Čsl.sociální demokracie	10	6,7	10,1	6	4,0	8,0
Křesť.dem.unie-Čsl.str.lidová	7	4,7	7,1	6	4,0	8,0
Liberálně sociální unie	7	4,7	7,1	5	3,3	6,7
Sdruž.pro rep.-Republ.str.Čsl.	8	5,3	8,1	6	4,0	8,0
Koalice Levý blok-KSČM,DL ČSFR	19	12,7	19,2	15	10,0	20,0
Koalice ODS a KDS	48	32,0	48,5	37	24,7	49,3
Slovenská republika celkem	51	34,0	100,0	75	50,0	100,0
<i>v tom pro stranu:</i>						
Hnutie za demokrat.Slovensko	24	16,0	47,1	33	22,0	44,0
Strana demokratickej ľavice	10	6,7	19,6	13	8,7	17,3
Koalice MKDH,ESWS,ML'S	5	3,3	9,8	7	4,7	9,3
Kresťanskodemokratické hnutie	6	4,0	11,8	8	5,3	10,7
Sociálno-dem.str.na Slovensku	-	-	-	5	3,3	6,7
Slovenská národná strana	6	4,0	11,8	9	6,0	12,0
Sněmovna celkem	150	100,0	x	150	100,0	x

Celkové přehledy o počtech hlasů pro jednotlivé strany

V přílohové části č. 7 (tabulky č. 210 až 216) jsou prezentovány celkové výsledky hlasování do společných zákonodárných sborů v letech 1920 až 1946, 1990 a 1992. Uvedeny jsou všechny politické subjekty, které se voleb zúčastnily alespoň v jednom volební kraji, počty získaných hlasů v absolutním i relativním vyjádření jsou shrnovány za ČSR/ČSFR celkem, za České země (resp. Českou republiku) celkem a za Slovensko (resp. Slovenskou republiku) rovněž celkem.

Jak vyplývá ze zvolené metody sběru dat, tyto přehledy neobsahují hlasy, odevzdané ve volbách v letech 1925 až 1935 na území Podkarpatské Rusi. Tyto informace lze nalézt v publikaci ČSÚ „Volby do Národního shromáždění 1920 – 1935 (reedice)“, vydané v r. 2006.